СОЦІАЛЬНА РОБОТА У ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний посібник

УДК 364:352.07(075)

Рекомендовано до друку рішенням
Вченої ради Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(протокол № 11 від 2 квітня 2026 р.)

УП О Р Я Д Н И К И:

Костишин Е.І., доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат історичних наук, доцент

Грицанюк В.В., доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат політичних наук, доцент

Гонтар З.Г., доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат наук з державного управління, доцент

Цюприк А.Я., завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, доктор педагогічних наук, доцент

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Криштанович Мирослав Франкович, доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафекдри загальновійськової підготовки Національного університету "Львівська політехніка"

Саміло Андрій Вікторович, завідувач кафедри права та менеджменту у сфері цивільного захисту Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, кандидат юридичних наук, доцент

Соціальна робота у територіальній громаді: нормативно-правове забезпечення.

Навчальний посібник. / [Упоряд.: Костишин Е.І., Грицанюк В.В., Гонтар З.Г., Цюприк А.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД. 2025. 440 с.

Посібник містить опис нормативно-правових документів, що регулюють організацію соціальної роботи та надання соціальних послуг на місцевому рівні, види та організаційні умови їхнього впровадження. Навчальний посібник стане у нагоді здобувачам вищої освіти, викладачам закладів вищої освіти у підготовці майбутніх фахівців та спеціалістів із соціальної роботи, представникам органів місцевого самоврядування, які планують і координують організацію соціальної роботи на місцевому рівні; фахівцям соціальної сфери, які реалізують соціальну роботу та надають соціальні послуги жителям територіальної громади, представникам громадських організацій, що забезпечують соціальний захист і соціальну підтримку вразливим категоріям населення.

ISBN

© Костишин Е.І., Грицанюк В.В., Гонтар З.Г., Цюприк А.Я. 2026
© ЛДУ БЖД, 2026

ЗМІСТ

Вступне слово…… 5

Тезаріус…… 6
Теоретичні засади соціальної роботи у територіальній громаді…….. 25
Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи у територіальній громаді……. 27
Організація та механізми соціальної роботи у територіальній громаді…….. 30
Основні етапи процесу надання соціальних послуг у територіальній громаді…….. 33
Правові засади надання соціальних послуг у територіальній громаді…….. 34
Закони України……..
Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту……. 39
Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи…….. 43
Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім`ям 47
Про охорону дитинства…….. 53
Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні…… 59
Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні…….. 63
Про соціальні послуги…….. 69
Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування 73
Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії…….. 77
Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні…… 79
Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб…….. 81
Про соціальну адаптацію осіб, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк…… 84
Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей…….. 86
Про соціальну роботу з сім`ями, дітьми та молоддю…….. 88
Про запобігання та протидію домашньому насильству…… 90
Про протидію торгівлі людьми…….. 95
Про внесення змін до закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" щодо забезпечення прозорості місцевого самоврядування…… 98

Про місцеві державні адміністрації..... **100**
Про органи самоорганізації населення..... **131**
Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку **141**
Про внесення змін до деяких законів України щодо надання соціальних послуг у разі введення надзвичайного або воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях..... **153**
Про співробітництво територіальних громад..... **156**
Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей..... **167**
Про інформацію..... **213**
Про добровільне об’єднання територіальних громад..... **224**
Про зайнятість населення..... **238**
Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків..... **307**
Про волонтерську діяльність..... **324**
Про медіацію..... **337**
Накази .....
Про затвердження Методичних рекомендацій розрахунку вартості соціальних послуг **348**
Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виконання власних (самоврядних) повноважень об'єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення..... **356**
Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей..... **369**

ВСТУПНЕ СЛОВО

Соціальні виклики, з якими сьогодні стикаються територіальні громади України, вимагають не лише професійності фахівців, а й глибокого розуміння нормативно-правових механізмів, що забезпечують ефективну організацію соціальної роботи. Децентралізація, воєнний стан, збільшення кількості вразливих груп населення, трансформація системи соціальних послуг − усе це формує нові підходи до діяльності соціальних працівників та управлінців на місцях. Саме тому постає гостра потреба у сучасних, практико орієнтованих та доступних навчальних матеріалах, що допомагають опанувати правові засади роботи в громаді.

Запропонований навчальний посібник «Соціальна робота у територіальній громаді: нормативно-правове забезпечення» спрямований на формування цілісного розуміння законодавчої бази, що регулює надання соціальних послуг, організацію роботи уповноважених структур, захист прав і підтримку різних категорій населення. У посібнику систематизовано ключові нормативно-правові акти, наведено актуальні положення, корисні для фахової діяльності.

Посібник призначений для студентів, викладачів, практикуючих соціальних працівників, фахівців із соціальної роботи, керівників структурних підрозділів органів місцевого самоврядування, а також для всіх, хто прагне підвищити свій рівень компетентності у сфері соціальної політики та управління соціальними послугами в громаді.

Матеріали можуть бути використані як у навчальному процесі, так і у практичній роботі – при плануванні соціальних послуг, розробці місцевих програм, веденні випадку, взаємодії з надавачами та отримувачами соціальної підтримки. Посібник допоможе зорієнтуватися в сучасних нормативних змінах, побудувати ефективну систему соціальної роботи та сприяти розвитку спроможних, людяних та орієнтованих на потреби громад.

Щиро сподіваємося, що це видання стане корисним інструментом у професійному становленні майбутніх фахівців та у щоденній роботі практиків, які створюють простір безпеки, підтримки та розвитку для кожного мешканця громади.